

**Revoluția din Decembrie
1989.**

Mesaj pentru România

*Proclamații, apeluri, manifeste
ale Revoluției Române
din Decembrie 1989*

Revoluția din Decembrie 1989.

Mesaj pentru România

*Proclamații, apeluri, manifeste
ale Revoluției Române
din Decembrie 1989*

**EDITURA INSTITUTULUI REVOLUȚIEI ROMÂNE
DIN DECEMBRIE 1989**

Colecția *Biblioteca I.R.R.D.*

**BUCUREȘTI
2010**

Copertă și tehnoredactare: Alina VLĂSCÉANU

Imprimare: Daniel GHEORGHE

Supliment al revistei „*Caietele Revoluției*“

ISSN 1841 - 6683

Cuvânt introductiv ...

În Dicționarul Explicativ Român termenul **Proclamație** este definit ca : s. f., text oficial prin care se aduce la cunoștința publică un fapt de mare importanță și de interes general; declarație scrisă prin care se face un apel în vederea unei acțiuni importante; proclamare. [Var.: (înv.) **proclamațiune** s. f.] – Din fr. **proclamation**, lat. **proclamatio**, -onis.. v. **a proclama**. 2) Apel cu conținut politic urmărind scopuri de agitație; foaie volantă. /<fr. *proclamation*, lat. *proclamatio*, ~onis, s.f. comunicare oficială prin care se aduce la cunoștința publică un fapt de mare importanță. ◇ apel tipărit având un caracter agitatoric. (< fr. *proclamation*, lat. *proclamatio*), s.f. Proclamare. ◆ Manifest prin care se aduce la cunoștința publică un fapt de mare importanță. ◆ Apel tipărit având un caracter agitatoric. [Pron. -iei, var. *proclamațiune* s.f. / cf. fr. *proclamation*, lat. *proclamatio*], s. 1. (POL.) declarație. (~ de independență.) 2. manifest. (~ către mase.) 3. chemare. (A publicat o ~ avântată.)

De-a lungul istoriei – românești sau universale – toate marile evenimente, revolte sau revoluții au fost întodeauna însoțite de documente programatice. Este ceea ce caracterizează, pe de o parte, și individualizează pe de alta, acest gen de evenimente, iar Revoluția Română din Decembrie 1989 nu a făcut excepție de la aceste reguli.

Revoluția Română din Decembrie 1989, nu este însă un eveniment singular în istoria poporului român. Există alte momente majore care au marcat o cotitură importantă, o schimbare decisivă pentru viitorul și destinul plaiurilor românești. Aș aminti două dintre acestea. Mai întâi Revoluția de la 1821, condusă de Tudor Vladimirescu, eveniment ce a marcat începutul procesului de renaștere modernă a României. Cauzele acestei revoluții au fost atât de ordin național, economic, cât și social. Obiectivele răzbat

în diferite documente, începând cu *Proclamația de la Padeș* și *Scrisoarea către Poartă* privind «Cererile norodului românesc», continuând cu proclamațiile din 16/28 martie, 20 martie/1 aprilie. Din toate aceste documente reiese cu claritate faptul că Tudor Vladimirescu urmărea realizarea, în etape succesive, a unor măsuri care să asigure instituirea unei noi ordini sociale și politice și să obțină pentru țară un statut de autonomie mai largă.

Un al doilea moment marcant în ceea ce privește evenimentele revoluționare ce au cuprins România în epoca modernă este indubitabil anul 1848, când și Țările Române vor fi cuprinse de valul mișcărilor revoluționare ce cuprinsese mare parte din continentul european.

Pe drept cuvânt, anul 1848 a fost o adevărată *primăvară a popoarelor*, au avut loc revoluții în Franța, statele germane, Imperiul austriac etc. Revoluția a izbucnit în Palermo (ianuarie 1848) și urmărea înlăturarea dominației habsburgice din nordul peninsulei și crearea unității lor statale. La 22 februarie 1848 izbucnește Revoluția de la Paris, fapt ce a avut un puternic ecou european. Curând, Revoluția cuprinde și statele germane, unde monarhii locali sunt nevoiți să accepte constituții care garantau drepturi și libertăți democratice.

După cum spunea Nicolae Bălcescu, «*Revoluția Română de la 1848, n-a fost un fenomen neregulat, efemer, fără trecut și fără viitor, fără altă cauză decât voința întâmplătoare a unei minorități sau mișcarea generală europeană. Revoluția generală fu ocazia, iar nu cauza revoluției române. Cauza ei se pierde în zilele veacurilor. Uneltitorii ei sunt 18 veacuri de trude, suferințe și lucrare a poporului român asupra lui însuși*».

Acest lucru este valabil și pentru Revoluția Română din Decembrie 1989, când românii și-au demonstrat din nou puterea de a cere și dobândi dreptul la propria lor libertate. Prea mult timp răbdaseră, prea mult timp suferiseră. Și din nou, după un secol și jumătate, înconjurați de un context internațional favorabil, românii au găsit în ei înșiși puterea în suflul unor tineri gata să se jertfească pentru patrie, pentru libertate noastră, înscriind o nouă pagină de Istorie glorioasă: Revoluția Română din Decembrie 1989. O Revoluție care vine într-o înlănțuire logică cu cea din 1821 și cea

din 1848; o revoluție pentru o Românie democratică, în care TU și EU, adică NOI, toți cetățenii României să ne bucurăm de un viitor în libertate.

Lucrarea de față, conține o culegere a textelor proclamațiilor, apelurilor, manifestelor și altor documente care au fost întocmite în decembrie 1989 pe întreg teritoriu țării, și care oglindesc speranțe, năzuințe și gânduri de bine ale românilor pentru viitorul patriei noastre.

Un prim aspect care trebuie avut în vedere atunci când analizăm conținutul și semnificația acestor documente, este legat de maniera în care ele au fost aduse la cunoștința populației. Pe lângă tipărirea acestora sub formă de manifeste sau publicarea lor în presă, un impact extraordinar asupra poporului l-a avut inserarea acestora în discursurile ținute de frunțașii Revoluției, de la Balconul Operei din Timișoara sau de la cel al sediului C.C. al P.C.R. din București, model urmat apoi de către revoluționarii din întreaga țară, care au utilizat și ei, de asemenea, balcoanele locațiilor cu deosebită importanță din propriile lor orașe. Pe lângă semiotica clasică a *balconului* – marcarea unei diferențe, ieșirea din comun și cotidian, vizarea atingerii unor idealuri și scopuri înalte – simbolistica discursurilor de la balcon se referă și la reprezentarea locului restrâns rezervat liderilor, oamenilor de valoare și care au un impact asupra vieții populației și societății, oamenii meniți să transmită întregii populații mesaje vitale și de necontenită importanță. În ceea ce privește Revoluția Română din Decembrie 1989, adresarea de la balconul C.C. al P.C.R., chemarea la schimbare, prezentarea programelor pentru o renaștere a României din acest loc, este de asemenea, o reprezentare strategică a izbânzii asupra regimului comunist și, în aceeași măsură, marcarea finalului dictatorului Nicolae Ceaușescu prin transformarea locului de unde acesta își ținea discursurile, în vârful de lance al Revoluției.

Personalități marcante ale Revoluției precum Lorin Fortuna, Claudiu Iordache, la Timișoara, Ion Iliescu, Petre Roman, Dumitru Mazilu, la București, și mulți alții alături de ei au insuflat populației încrederea în reușita lor.

Un prim semnal al nemulțumirilor ce mocneau în societatea românească a fost dat inițial la Iași prin **Chemare către toți românii de bunăcredință**, dar flacăra Revoluției avea să fie

aprinsă la Timișoara, prin **Proclamația Frontului Democratic Român**. Punctele principale ale acestei Proclamații se vor regăsi la fel, sau în diferite alte forme în mai toate celelalte manifeste, apeluri, documente programatice ale Revoluției etc., evident fiecare având până la urmă individualitatea sa datorată locului în care au fost lansate, dar și momentului în care au fost făcute publice. Astfel, în Proclamația Frontului Democratic Român se cerea organizarea de alegeri libere; libertatea cuvântului, presei, radioului și televiziunii; deschiderea imediată a granițelor de stat; integrarea României în rândul statelor care garantează și respectă drepturile fundamentale ale omului; eliberarea neîntârziată a tuturor deținuților și disidenților politici din România; revitalizarea economiei naționale; reforma învățământului în spirit democratic; dreptul de a manifesta liber; libertatea reală a cultelor religioase; îmbunătățirea asistenței medicale și a alimentației public etc.

La Sibiu, **Forumul Democratic**, o formațiune constituită tot în zilele de foc ale Revoluției, cerea printre altele demisia lui Nicolae Ceaușescu din toate funcțiile sale, demisia actualului guvern și constituirea unui guvern de tranziție pe baza propunerilor comitetelor centrale și locale al Forumului Democratic, încetarea imediată a oricăror forme de represiune și oprinare, precum și eliberarea imediată a tuturor deținuților politici. La Arad era lansată o **Chemare către Armată**: *«Sînteți frați, soți, copiii și iubiiții noștri!!! Sînge din sîngele nostru și carne din carnea noastră! Sînteți cu noi! Sînteți singurii în stare să opriți vărsarea de sînge frățesc!»* etc. De asemenea, la Brașov, muncitorii de la **Întreprinderea de construcții aeronave Brașov**, în **Declarația** lor cereau să fie abrogat din Constituție articolul privind rolul conducător al Partidului; informarea populației asupra evenimentelor din țară; acces liber la presă și mijloacele de informare, etc. **Apelul pentru respectarea legii al Comitetului Popular Provizoriu Prahova** făcea apel ca *«toți cetățenii să ne sprijine în vederea eliminării prompte a oricăror încălcări a libertăților cetățenești. Apărarea democrației și a libertăților cetățenești este o datorie sfântă a organelor în drept și a cetățenilor»*.

Iar astfel de exemple se găsesc în aceea perioadă în toată țara, și chiar dincolo de granițele țării.

Toate aceste documente stau mărturie indestructibilă a faptului că în Decembrie 1989, în România, a fost REVOLUȚIE, o Revoluție înfăptuită din inima, sufletul, curajul și visele poporului român. Faptul că aceste documente, care au apărut succesiv sau concomitent pe întreg cuprinsul țării, făceau apel la o schimbare majoră în existența României ca stat și a românilor ca popor, faptul că marcau intenția de a da țării o nouă Constituție, o nouă formă de guvernare, aplicarea drepturilor cetățenești ce lipsiseră decenii de-a rândul, toate acestea, izvorâte din imboldul poporului, nu pot decât să certifice autenticitatea Revoluției Române din Decembrie 1989, o constituție a poporului român.

Ca și în celelate revoluții din istoria poporului nostru, unele proclamații au fost mai radicale, altele mai pașnice, însă toate au însumat *per total* mesajul revoluționar românesc. Parcurgând aceste documente, se poate spune, parafrazându-l pe Nicolae Bălcescu, că este evident faptul că evenimentele din anul 1989 din Europa Centrală și de Est nu au fost cauza, ci prilejul Revoluției din 1989, momentul prielnic, iar «uneltorii» au fost deceniile de suferință ale poporului român într-un sistem totalitar.

Astfel, românii din Iași, Timișoara, București, Arad, Brașov, Chișinău, Cluj, Constanța, Craiova și de pretutindeni s-au legat să făurească României un alt viitor, un viitor în care să fim cu toții liberi, iar toate aceste năzuințe se reflectă continuu în aceste proclamații, manifeste, apeluri etc. pe care au avut curajul, să le gândească, să le simtă și în final să le impună prin luptă în acel istoric Decembrie 1989.

*«... jurăm să nu uităm, jurăm să păstrăm prin luptă pînă la moarte cuceririle obținute cu sînge, jurăm să fim ordonați la locurile de muncă, jurăm să trăim în fraternitate cu toți cetățenii patriei, jurăm să respectăm noua Constituție a țării, JURĂM!».*¹

Drd. Daniela OSIAC

¹ *Astra*, ediție specială 23 decembrie 1989, http://www.portalulrevolutiei.ro/arhiva/1989_141.html.

Foreword

Over time - in Romanian and universal history - all great events, riots and revolutions have always been accompanied by programmatic documents. This is what on the one hand, characterized, and on the other hand distinguished, this kind of events, and the Romanian Revolution of December 1989 was no exception to this rule.

However, the Romanian Revolution of December 1989 is not a singular event in Romanian history. There are at least two other major moments that have marked an important turning point, a decisive change for the future and destiny of Romanian lands.

This is why, until 1989, Romanians had it, historically speaking, in their blood to challenge the establishment and to require their right to freedom. They endured for a long time the pain caused by the communist regime, they suffered for too long, and this is why, inspired by history, surrounded by a favorable international context, and finding power in the enthusiasm of young people ready to sacrifice for their own country, Romanians have written another page of History through their Revolution in December 1989. More or less aware of historical continuity, the Revolution of 1989 comes as a logical step after that of 1821 and 1848. A favorable European-international context brought the possibility of change; the sufferings and hardships endured for decades had passed the limit of human endurance, and with the will of God, young people had been born, ready to fight with their bare hands for a better, freer, more independent Romania, a democratic, European Romania that respects human rights and has good relations with its neighbors and all actors of the international scene. Behold, more than 100 years away from major

revolutionary movements in Romania, Romanians' aspirations inscribed for example, in the Timișoara Proclamation, or any other proclamation or manifest, all of which anticipated the Romanian secular dream ... a peaceful, quiet life, but always a life marked by freedom. This is why our parents, grandparents, brothers fought in that historical December 1989: for you and I to enjoy the blessing of today's democratic freedoms of Romania.

This paper proposes a collection of texts, proclamations, manifests that were prepared in December 1989 on the whole territory of the country, and which strongly reflect the most sincere hopes, aspirations and thoughts of all Romanians looking into the future of their country.

Documentul Nr. 1

Iași, 14 decembrie 1989

Manifestul Frontului Popular Român CHEMARE CĂTRE TOȚI ROMÂNII DE BUNĂ CREDINȚĂ¹

A sosit ceasul descătușării noastre.

Să punem capăt foamei, frigului, fricii și întunericului care ne stăpânește de 25 de ani.

Să punem capăt terorii dezlănțuite de dictatura ceaușistă care a adus poporul întreg în pragul deznădejdi.

Am rămas ultima țară din Europa în care mai persistă coșmarul stalinist amplificat de către o conducere incompetentă, răuvoitoare.

Să arătăm că noi cei din urmă vom fi cei dintâi.

Stă în puterea noastră și numai a noastră să ne eliberăm de cel mai odios jug pe care l-a avut vreodată țara noastră.

Pentru aceasta chemăm toți cetățenii de buna credință, sîmbătă 16 decembrie ora 18 la demonstrația de protest care va avea loc în Piața Unirii.

Dorim ca demonstrația să se desfășoare într-o tăcere deplină, iar la ora 19 să pornim cu toții către Piața Palatului Culturii, unde va avea loc sfîrșitul demonstrației, urmînd să ne întîlnim sîmbătă 23 decembrie, la aceeași oră, în același loc. Ultima demonstrație va avea loc la 30 decembrie ora 18 cînd vom cere înlăturarea de la

¹Proclamația Frontului Popular Român de la Iași de la 10 decembrie 1989, semnată inițial (la 28 noiembrie 1989) Frontul de Salvare Națională. Documentul inițial, conținea informația eronată că demonstrația de protest va avea loc la 16 decembrie. Pentru a corecta această eroare, liderii Frontului Popular Român de la Iași au difuzat un manifest-fluturaș prin care manifestația era convocată la 14 decembrie 1989, în Piața Unirii. Cassian Maria Spiridon, *Iași, 14 decembrie 1989, Începutul Revoluției Române*, Editura Timpul, Iași, 1994, p.15-16; vezi și "*Jurnalul Național*" anul XV, nr.4530, din 11 decembrie 2007. În unele variante, în titlul "Chemării", în loc de "românii ..." apare "cetățenii ...", *apud* Ion Calafeteanu (coordonator), *Revoluția Română din Decembrie 1989. Documente*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2009.

conducerea statului a lui Ceaușescu și a familiei sale.

Facem apel la armată, miliție și securitate să dea dovadă de curaj, patriotism și clarviziune politică și să sprijine acțiunea noastră de salvare a acestui neam, care este al nostru, al tuturor.

Documentul Nr. 2

Timișoara, 20 decembrie 1989

**Revendicările revoluționarilor din Timișoara,
prezentate la negocierile eșuate cu primul ministru
Constantin Dăscălescu din după-amiaza zilei
de 20 decembrie 1989¹**

Demisia președ. Ceaușescu.

Demisia guvernului.

Alegeri libere.

Înființarea unui centru de anchetă pentru lămurirea ordinii de la Timișoara.

Tragerea la răspundere penală a celor vinovați.

Punerea imediată în libertate a deținuților politici.

Cine a dat ordin să se tragă la Timișoara?

Să se dea imediat morții familiilor pt. a fi îngropați creștinește.

Apariția în ac. seară la tv. a lui Ceaușescu pt. a informa opinia publică despre situația reală de la Timișoara.

Libertatea presei.

Libertatea radioului și televiziunii.

Reforma învățământului.

¹ <http://www.irrd.ro/revendicarile.html>

**Proclamația intitulată “Democrație, Libertate,
Demnitate – acum!”,
elaborată de Dumitru Mazilu**

“FORUMUL CIVIC”¹

Democrație, Libertate, Demnitate – acum!

PROFUND ÎNGRIJORAȚI de catastrofa economică în care a fost aruncată țara, de exploatarea barbară și risipirea iresponsabilă a resurselor naționale, de distrugerea agriculturii românești,

PUTERNIC ȘOCAȚI de nimicirea dementială a satelor țării, a unui întreg patrimoniu de cultură și civilizație, a monumentelor istorice și religioase,

SERIOS PREOCUPAȚI de gravele evoluții din domeniile educației, învățămîntului și culturii,

REVOLTAȚI de suferințele nemăsurate pe care le îndură de ani de zile locuitorii țării, români, maghiari, germani și de alte naționalități, lipsiți de hrană, căldură și medicamente, de cele mai elementare drepturi și libertăți, continuu și sistematic oprimați fără milă de o tiranie care a adunat la un loc și a îndreptat împotriva poporului cele mai represive și odioase metode ale tuturor sistemelor totalitare anterioare,

Am hotărît să ne constituim în acest FORUM CETĂȚENESC NAȚIONAL, care grupează toate forțele sănătoase ale țării, fără deosebire de naționalitate, toate organizațiile și grupările care s-au ridicat cu curaj în apărarea libertății și demnității în anii tiraniei totalitare, în scopul reinstaurării Democrației, Libertății și Demnității poporului român, prin:

¹ Dumitru Mazilu, *Revoluția furată. Memoriu pentru țara mea*. Editura Cozia, 1991, p. 22-24.